

діяльності; 4) формування позитивного ставлення до діяльності; 5) формування професійно важливих якостей; 6) формування власне здатності до саморегуляції. А засобами підвищення стресостійкості розглядаються: 1) саморегуляція професійної діяльності (здійснення цілеспрямованої діяльності, попереднє психологічне програмування дій та їх регуляція в ході самої діяльності); 2) самоконтроль професійної діяльності; 3) професійна компенсація (заміна недостатнього рівня розвитку однієї професійно-важливої якості більш високим рівнем розвитку; вироблення індивідуального стилю діяльності як компенсація недостатньо виражених здібностей і якостей певними способами діяльності тощо).

Фесенко О.А., слухач магістратури
Запорізького національного
університету

ЮРИДИЧНИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ

Актуальність дослідження юридичного аспекту соціально-психологічної адаптації вимушених мігрантів обумовлена зростаючою кількістю вимушених переселенців в Україні, що водночас є загальносвітовою тенденцією. Так ще у 2013 році, вперше з часів Другої Світової війни, за даними агентства ООН у справах біженців, кількість вимушених мігрантів у світі склала 51,2 мільйона осіб [1].

Враховуючи обмежений обсяг роботи, метою даної статті є аналіз психологічних проблем вимушених мігрантів та висвітлення шляхів їх вирішення у контексті оптимальної державної політики щодо цієї категорії осіб.

Методологічним підґрунтям роботи слугують здобутки таких учених, як: Г. Вітківської, О. Квравцова, Г. Павловцева, Г. Солдатова, Л. Шайгерової та ін. Водночас, можна помітити недостатню увагу до цієї проблематики саме сучасних українських науковців.

Нагальність цього дослідження посилюється тим, що вирішення проблем мігрантів є необхідністю як для самих мігрантів, так і для осіб, що проживають у населених пунктах, де вони поселяються. Адже нераціональна політика щодо переселенців та місцевих жителів здатна призвести до зростання конфліктогенності у відповідних регіонах, а отже і до проявів етнічного нігілізму, екстремізму, сепаратизму. На психічний стан кожного мігранта впливають фактори, пов'язані зі зміною порядку життєдіяльності поряд із індивідуально-психічними якостями особистості, а отже існує потреба розробки індивідуальних програм психологічної допомоги та єдиної комплексної системи їх надання в кожному регіоні країни.

Природно, що процес вимушеної міграції, який найчастіше стає результатом екстремальних подій (воєнно-політичних конфліктів, техногенних і природних катастроф), на відміну від добровільної, є більш важким психологічно для особи. Це проявляється у складному емоційному стані біженця: фрустрації, пригніченості, байдужості, депресії, апатії, агресивності. Так Г.С. Вітковська зазначає, що порушення в різних сферах психічного здоров'я мігрантів накладаються одне на одне та можуть призвести до глобальних проблем особистості. Найважливіша з них - криза ідентичності, зниження толерантності, а як наслідок - зниження самооцінки, впевненості в собі, викривлене сприйняття оточуючих людей [2, с. 30].

Для повноцінної участі таких осіб у соціальному та культурному житті на новому місці потрібна взаємна соціально-психологічна адаптація місцевих жителів та мігрантів. У психології під цим терміном розуміють: процес включення особистості у взаємодію з соціальним середовищем, що передбачає орієнтування в ньому, усвідомлення проблем, що виникають під час цієї взаємодії, і знаходження шляхів їх вирішення, вибір адекватної для неї діяльності, в даних умовах, з метою досягнення відповідності між особою (своїми інтересами, потребами, можливостями) й соціальним середовищем [3, с.15]. Мігрант повинен відповідно адаптуватись до нових соціальних і культурних умов, природно-кліматичної зони, політичного, конфесійного та етнічного середовища. Для цих цілей можуть

використовуватись декілька видів психологічної допомоги: індивідуальне консультування, колективні тренінги, «гарячі лінії» психологічної допомоги, метою яких буде розвиток комунікативних здібностей, толерантності, психопрофілактики стресу тощо.

Слід зазначити, що на законодавчому рівні шляхи адаптації біженців знайшли відображення в нормах профільних законів про біженців Білорусі, Литви, Молдовської республіки. Перші кроки в даній сфері робить і Україна. Так, у 2012 році Кабінет міністрів видав розпорядження № 605-р «Про затвердження плану заходів щодо інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в українське суспільство на період до 2020 року», який передбачає забезпечення реалізації проекту надання медичної, психосоціальної допомоги біженцям та особам, які потребують додаткового захисту. Обов'язок щодо його здійснення покладено одразу не декілька органів: МОЗ, ДМС, МОН, а також, за їх згодою, на регіональне представництво Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців у Білорусі, Молдові та Україні та Данську раду у справах біженців.

Крім того, пункт 4 частини 8 статті 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» покладає повноваження на місцеві державні адміністрації щодо надання у разі необхідності внутрішньо переміщеним особам медико-психологічної допомоги.

З огляду на викладене вище є підстави вважати, що в Україні існує потреба розробки комплексних програм проведення різних видів психологічної допомоги вимушеним мігрантам, які б відповідали інтересам корінного населення та мігрантів, а також закріплення на нормативному рівні обов'язку координації розробки та надання таких послуг за певним компетентним державним органом.

Список використаних джерел

1. Кількість переміщених осіб у світі перевищила 50 мільйонів вперше з кінця Другої світової війни – доповідь УВКБ ООН: Всеукраїнська інформаційно-аналітична щомісячна газета Міграція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://migraciya.com.ua/News/international-projects/ua-the-number->

of-displaced-people-in-the-world-exceeded-50-million-for-the-first-time-since-the-end-of-world-war-ii---a-report-of-unhcr/.

2. Социально-психологическая адаптация мигрантов в современном мире: материалы 2-й Международной научно-практической конференции / Ответственный редактор В.В. Константинов. – М.: Издательство «Перо», 2014. – 225 с.

3. Психология адаптации и социальная среда: современные подходы, проблемы, перспективы / Отв. ред. Л.Г.Дикая, А.Л.Журавлев. – М.: Изд-во «Институт психологи РАН», 2007. – 624 с.

Хлонь О.М., психолог відділення
психологічного забезпечення
відділу кадрового забезпечення
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат психологічних
наук

ДІЇ ПСИХОЛОГА В УМОВАХ УСКЛАДНЕНОЇ СЛУЖБОВОЇ ОБСТАНОВКИ В КОНТЕКСТІ ДІАГНОСТИКИ РІВНЯ ГОТОВНОСТІ ДО СЛУЖБИ ТА МОТИВАЦІЙНИХ ФАКТОРІВ

Ускладнені умови службової діяльності обумовлюють значну психологічну напругу та виснаження працівників правоохоронних органів при виконанні службових обов'язків. При здійсненні психопрофілактичної роботи в стандартних умовах надання психологічної допомоги при наявності спеціально відведеного приміщення, якими зокрема може бути психотренінговий комплекс, кімната психологічного розвантаження або просто кабінет в якому психолог може провести консультацію чи діяльність спрямовану на психологічне розвантаження, така діяльність має всі умови бути ефективною. Однак робота психолога ОВС передбачає також і іншу діяльність, яка обумовлює необхідність здійснення психологічної роботи в умовах ускладненої службової